REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 272. Brașov, Miercuri 10 (23) Decemvrie. 1908.

Vederi ruginite, periculoase.

Se lucrează în cercurile politicianilor unguri cu mare grabă spre a se face fuziunea. Celor din fruntea guvernului le-a ajuns mucul la degete. Mâne-poimâne, după ce se va vota legea electorală, guvernul acesta va trebui în senzul pactului cu Coroana să se retragă și va trebui să vină un nou guvern. De aceea vor prin fuziune să își asigure rămânerea la putere. Dar — încă ceva. Monarchul și cercurile militare le mai pun sulița în coaste, pentru că este neapărat de lipsă să se urce contingentul recruților. Noul partid de guvern fuzionat va fi chemat să facă și treaba aceasta, încheiând totodată învoiala militară despre care se vorbește și care nici de astădată nu va cuprinde în sine concesiunea limbei de comandă maghiară. Acum ministru-președinte Wekerle continuă negocierile pentru noua învoială militară care va trebui să premeargă fuziunii.

Intr'aceea, dupăce camera deputaților a fost închisă, a venit la rând camera magnaților ca să voteze și ea proiectul pe 1909 precum și proiectele de lege, ce le-a votat în timpul din urmă camera. Eri a fost discuție generală asupra budgetului de stat pe 1909. A luat cuvântul cel dintâi fostul secretar de stat, contele Bela Serenyi. Nu voim să ne ocupăm mai de oaproape cu discursul lui care a atins toate cestiunile la ordinea zilei, ci vom scoate din vorbirea lui numai un pasagiu, în care se ocupă de cestiunea naționalităților. Vom vedea de aici cum magnatul ungur și dimpreună cu el mulți soți ai lui își închipuesc rezolvarea ei pe cale pacinică.

Poate nu greșește groful Serenyi când afirmă, că amintita cestiune este o cestiune a inteligenții naționalităților. El vede adecă cauza așa zisei agitațiuni antimaghiare numai în faptul, că inteligența naționalităților se separează și se desvoaltă în opoziție cu inteligența maghiară. E de sine înțeles că inteligența conduce poporul și că dela atitudinea ei atârnă foarte mult. El crede de altă parte că, dacă inteligența naționalităților ar fi primită în societatea maghiară a comitatelor, ar înceta izolarea ei; aceasta însă nu se poate până ce va exista administrația și organizația comitatenză actuală, Ori cât de cum se cade și binevoitoare ar și fi inteligența naționalităților, nu se va alege un solgăbirău român ori slovac și ea va fi totdeauna eschisă din societatea maghiară și va fi silită să-și întrebuințeze toată puterea pentru agitațiune. Dacă — continuă groful — am avea o administrație de stat, aceasta ar fi în poziție să numească și membri ai naționalităților în posturi, să îi strămute în ținuturi ungurești și să aducă Maghiari în ținuturile naționalităților.

In cazul acesta ar fi posibil de a împreuna toată societatea inteligentă prin căsătorii și amiciție și de a crea armonie și pace cu naționalitățile în toată țara. Sistemul electoral însă nu va putea niciodată să aibă aceste rezultate în societatea de azi a comitatului. Cestiunea naționalităților se va înăspri însă tot mai tare și va ajunge a fi un period național. Astăzi încă — încheie groful — cu bunăvoință ar putea să fie, dacă nu delăturată prin procederea amintită, cel puțin mult îmblânzită.

Ce să mai zici dacă în corpul cel mai înalt representetiv există păreri atât de ruginite despre raporturile cu naționalitățile. Ai crede că te afli în veacul al XVIII-lea când auzi că s'ar putea decide un proces milenar între popoarele Ungariei prin căsătorii și prieteșug. Cum se mai poate vorbi în asemenea împrejurări de posibilitatea unei apropieri și înțelegeri serioase cu Ungaria? Pericolul cel mai mare, pe care groful Serenyi îl numește pericol național, este tocmai faptul, că inteligența maghiară cu foarte puține excepțiuni nu vrea să înțeleagă nici decum că și Românul, Slovacul, Neamțul etc. e om ca și Maghiarul și-și iubește ca și acesta limba și naționalitatea, pentru care reclamă și va reclama tot mai mult deplina libertate. Au trecut acele vremuri când în cercurile nobilimei inteligența Românilor se pierdea prin încuscrire cu a Ungurilor. Când vor înțelege odată și magnații ăștia glasul timpului nou?

»Deșteaptă-te Române«. Din Blaj ni-se comunică, că tribunalul din Alba-Iulia a *achitat* în urma petractării, care s'a ținut în zilele de 19 și 20 Decemvrie *pe toți acuzații blăjeni*, cari au fost acuzați că au cântat cu ocaziunea unei petreceri imnul nostru »Deșteaptă-te Române«. Apărarea au susținut'o d-nii Dr. I. *Maniu* și Dr. Camil *Velican*. Corespondentul nostru ne comunică, că ne va trimite un raport mai lung despre decursul acestei interesante pertractări.

Camera română și parlamentul Turciei. Iată textul telegramei trimisă Vineri de d-l Mihail Ferechide, președintele Camerei, președintelui Camerei otomane: »Excelenței sale, presidentul Camerei deputaților Constantinopol. Camera deputaților din România în ședința sa de astăzi și printr'un vot unanim, m'a însărcinat de a transmite Camerei deputaților din imperiul otoman cu ocazia primei sale ședințe, urările călduroase, pe care le face pentru marele eveniment petrecut în viața publică a Turciei, de atâta timp în strânse legături de prietinie cu România. Urăm din toată inima ca imperiul otoman să îndeplinească în aceasta eră nouă de libertate, toate progresele destinate a asigura prosperitatea și fericirea tuturor supușilor săi«.

Croații din Dalmația pentru Italia. Din Triest se anunță, că partidul poporal al Croaților din Dalmația a luat hotărârea de a da tot concursul italienilor în lupta lor pentru înființarea unei universități italiene la Triest. Ziarul acestui partid îndeamnă pe tinerii sloveni să sprijinească cererile italienilor, deoarece din partea acestora slavii nu sunt amenințați în nici o privință.

Presa turcă și discursul tronului. Ziarul »*Osmanicher Lloyd*« numește discursul tronului un document plin de un înțeles adânc. Ziarul »*Turque*« taxează declarațiunile din discursul tronului privitoare la politica externă, de foarte clare și demne, și aprobă pasagiile privitoare la Bulgaria și Austria. Ziarul „*Tanin*“ spune că textul discursului tronului e prea rezervat față de marchizul Pallavicini și de Austria. E firesc lucru și e bine ca acum când negocierile au fost reluate să se evite orice cuvânt, care ar putea atinge susceptibilitățile Austriei. Totuși discursul tronului ar fi putut da detalii mai multe asupra relațiunilor externe ale Turciei. In ce privește pe Creta, discursul tronului nu spune nimic, ceea-ce nu înseamnă însă că nu există o chestiune cretană.

Din camera română.

Discuția adresei de răspuns la mesagiu.

Joi s'a început în camera română discuția adresei de răspuns la mesagiul tronului. Cel dintâi vorbitor, dep. **Gheorge Diamandi** observă că pentru prima-oară se vorbește în mesagiu despre relațiunile »normale« cu statele vecine, iar nu »excelente.«

Vorbind despre situația exterioară zice între altele:

Cu Austro-Ungaria, care cuprinde 4 milioane de Români, am avut multe dificultăți, deși ar fi fost normal să fim altfel tratați. Mă întreb dacă n'a venit momentul să avem o politică externă de mână liberă.

In chestia Dunărei, noi n'am vrut să recunoaștem decisele congresului dela Londra. De curând baronul Aehrenthal a vorbit despre intrarea Serbiei și Bulgariei în comisiunea europeană. Noi nu putem primi acest lucru, ci suntem interesați a cere menținerea *statului quo*.

Arată apoi greutățile pe cari partidul agrarian din Austro Ungaria le face încheierei convenției comerciale cu România. De mult vitele noastre nu mai trec în imperiul vecin. In asemenea condiții un răsboiu vamal cu Austro-Ungaria n'ar avea de ce să ne sperie; avem totul de câștigat din această situație, mai ales că ne vom putea servi de curentul general de boicotare a mărfurilor austriace în Balcani, în rezumat cer o politică de mână liberă. Suntem tari prin individualitatea noastră etnică, prin faptul că suntem o țară omogenă, înconjurați de frați; suntem tari și din pricina armatei noastre, care a arătat ce poate. S'a zis că relațiile noastre cu statele vecine sunt »normale«; nu e de ajuns, trebue să fie cordiale.

Mai departe vorbește despre acțiunea de reformă a partidului liberal și încheie zicând că activitatea partidului liberal va da roadă.

D-l *C. G. Pietraru* critică politica partidului liberal zicând că și-a schimbat cu desăvârșire principiile de guvernare.

D-l *N. Matei* zice, că țărănimea română se bucură de însănătoșarea regelui și aproabă adresa de răspuns. Salută cu bucurie proiectul ce se pregătește prin care proprietățile țării vor fi date în arândă la obștiile țărănești. Zice că sentimentul religios e cam slăbit la țară; situațiunea preoților ar trebui îmbunătățită.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Lunatecă.

»...Sunt fericită! Imi vine să cânt de fericire, s'alerg ca un copil prin livada plină de taina înserării. Par'că nu-mi vine a crede, că e cu putință să fie aevea, că într'adevăr am învins pe tata și pe mama și sunt acuma a lui, că sunt dna Marioara Vișan »Marioara Vișan«....! Ce frumos sună!

Nu voiau cu nici un preț să mă dea după Alexandru. Mama, mai ales, ce absurdă a fost! Tot tata mai bun, săracul.... Dânsul la urmă, când a văzut c'am ajuns străvezie, a spus mamei hotărât: »Ian ascultă Ilencule, nu vreau să-mi omor fata, nu vezi c'a ajuns ca o umbră? Nu vezi că se prăpădește pe zi ce merge? S'a izprăvit, ei i-o dau... Poți să țipi, poți să te bați cu pumnii în cap cât ți-o plăcea, dragă. Mâne pornim formalitățile!«

Dacă nu mă dădeau lui Alexandru, eram hotărâtă să fug cu el. Nu mai puteam fără dânsul, nu mai puteam. Imi venea uneori să țip ca o nebună, să țip și să mă svârcolesc pe jos. »Nu mai pot fără el, nu mai pooot, De ce mă chinuiți, de ce mă chinuiți? Omorâți-mă mai bine, omorâți-mă! Haide mamă, omoară-mă! Ia un cuțit și omoară-mă, că nu mai pot...«

Și cu capul îngropat în perini plângeam mușcându-le, plângeam cu suspine amare, cari îmi sguduiau toată ființa.

Și-acuma când stau și mă gândesc la întâlnirile noastre, mă mir de îndrăsneala mea și-a lui; mi se pare uneori că nu-i adevărat, că toate le am cetit cândva de de mult, într'o carte.

Venea dela moșia lui, cale de două ceasuri de-a noastră, călare. Urechiuș îl aducea în totdeauna ca vântul în buestrul lui legănat pe drumeagul moale de țară, — de asta mi-i așa drag Urechiuș și-i dau zahăr în fiecare dimineață.

— Măi Urechiuș, măi, iți aduci tu aminte?, îl întreb netezându-i coama neagră și creață, care mai îi ajunge până în pământ și ochii lui Urechiuș luceau ca și cum m'ar pricepe.

Stam în pat cu urechea atântită la zgomotele de-afară, și inima îmi svâcnea nebună în piept, când mi se părea că aud în noapte un țăcănit de potcoave.

In odaia de alăturea se auzea răsuflarea mamei și horăitul tatei. Un greer târâia undeva încetișor, altul îi răspundea și trilurile lor cristaline, scurte, îmi păreau niște chemări tainice, — par'că se chemau, se căutau în noapte doi greeri îndrăgostiți.

Și la fiecare zgomot: o fâșiire de vânt, pocnetul unei mobile, — tresăream. Și deodată o petricică suna în geam ușurel, numai de mine auzită, și atunci așa de tare îmi svâcnea inima în piept, încât mă înăbușeam. Mă sculam binișor din pat, pășeam în vârful degetelor, ca o umbră, până la fereastră, duceam două degete la gură și-i trimiteam o sărutare, făcându-i un semn ușor din cap că viu îndată.

Mai întâiu ascultam, o clipă, să vedem dacă bătrânii dorm. Apoi mă strecuram în sală și prindeam a coborâ încetinel treptele de lemn, numărându-le în gând.

Mi se părea un veac până când le vedeam scoborâte cele șaisprezece trepte ale scării, ce ducea la ușa pe care aveam grije, înainte de a mă culca, s'o deschid.

Și când trosnea vr'o treaptă, mă opream cu sufletul înghețat de spaimă și ascultam un restimp răsuflarea bătrânilor. Dacă se clintea cineva în pat — iar așa. Și când mă vedeam în sălița de jos, răsuflam adânc, — eram scăpată. Intr'o clipă eram afară și-i cădeam pe piept, închizându-mi înfiorată ochii și culcându-mi capul pe umărul lui.

Până în adâncimile ființei mele mă pătrundea o beție dulce, o sfârșeală fără de nume, care mă făcea să nu mai simt lumea dimprejur, să nu mai simt răcoarea ascuțită a nopții. Ca într'un vis numai mă înfiora gura lui de foc, pe ochi, pe obraji, pe gât, ca într'un vis numai simțeam încleștarea brațelor lui de oțel cari îmi frângeau mijlocul, și-mi venea să gem de fericire, ca într'un vis îmi suna în urechi șoaptele lui:

— Ce dragă îmi ești, Marioară!

— Și tu mie, șopteam eu cu glas tremurat ca o adiere.

— Aș muri fără tine.

— Nici eu n'aș mai putea trăi fără tine...

(Va urma.)

Dep. **N. Iorga**: Mesagiul din anul acesta a fost aşteptat cu emoţie şi nerăbdare, nu numai de lumea noastră politică ci şi de cercuri mai largi, de Românii de peste munţi, şi chiar de cercurile politice europene. Toţi vroiau să ştie până unde merge răbdarea noastră, în faţa nouei situaţiuni europene.

Mai era interesant să se audă cuvântul tinerimei liberale. D-l C. Stere însă a arătat mai mult talent literar decât energie şi îndrăzneală politică.

Mesagiul n'a dat lămuriri satisfăcătoare în cestiunea politicei externe. In schimb ni-se promit unele lucruri mărunte, pe cari nimeni nu le-a cerut.

Oratorul laudă măsura de a se da în arendă moşiile statului la obştiile ţărăneşti. Rămâne să se vadă cum va fi formulat proiectul. Constituirea obştiilor va trebui supraveghiată, va trebui ca statul să exercite un fel de tutelă asupra lor.

S'a mai făgăduit o lege pentru asigurarea proprietăţii moşneneşti. Cam târziu s'au gândit guvernanţii noştri la munţii moşnenilor, pe cari i-au pustiit Evreii ungureşti cu ajutorul oamenilor noştri politici, cari au figurat prin consiliile de administraţie. (Aplause) In Vâlcea, în Argeş şi în Tg.-Neamţu se face o exploatare nerușinoasă, se distruge o bogăţie de căpetenie a neamului nostru. Dacă veţi lua măsuri ca activitatea acestor societăţi să dispară, tot ar fi ceva.

Inamovibilitatea în magistratură e bună, ea va ridica moralul magistraţilor, cari nu vor mai judeca decât după cum le dictează conştiinţa.

Ni-s'a mai făgăduit o »jucărică fără haz«: Colegiul unic la alegerile judeţene. La noi e absolută nevoie de votul universal, pentru însănătoşirea vieţei noastre publice (Aplauze). Votul însă să fie naţional, căci destui străini votează şi acum. Inţeleg partidul conservator, care din principiu este contra votului universal, dar nu înţeleg partidul liberal, care e pentru această reformă, şi totuşi vine cu neînsemnata schimbare ce se anunţă prin mesagiu.

Mă declar contra acordărei drepturilor Dobrogenilor în acest moment. Dobrogea a fost totdeauna pământ românesc, iar când Bulgarii susţin că e pământ bulgăresc se laudă. Faptul că a fost pus sub stăpânirea lor, n'are nici o însemnătate. (Aplause) Bulgarii din Tulcea au venit din Basarabia de jos, iar cei din Constanţa s'au strecurat din Bulgaria, după plecarea elementului turcesc. Dobrogea am plătit-o de două ori: cu Basarabia de jos şi cu sângele nostru. Şi această provincie scumpă am tratat-o cum ştiţi: am trimis acolo pleava administratorilor de pe aci şi n'am ştiut s'o colonizăm cu elemente tinere româneşti. Când am fi pregătit Dobrogea sufleteşte, trebuia să-i dăm şi drepturi. Aşa am avut aerul că dăm drepturile Dobrogenilor mai mult de teamă. Nu trebue să ne lăudăm mereu că Dobrogea e a noastră, nu mai trebue s'o afirmăm.

In privinţa împărţirei electorale a Dobrogei, oratorul propune ca diferitele cercuri electorale să fie alipite pe lângă judeţele de peste Dunăre: Brăila, Ialomiţa, etc. Să învăţăm şi noi ceva dela Unguri.

Oratorul critică apoi reformele agrare zicând că mesagiul a anunţat falimentul lor. Accentuiază că o reformă serioasă nu se poate face decât cu exproprierea.

Spune, că legea cârciumelor nu se aplică. La Vălenii de munte toţi ţăranii sunt în continuă stare de beţie.

La noi politica noastră externă se rezumă intr'o formulă banală şi ridicolă »politică tradiţională«. Dacă noi, cari suntem un stat tânăr vorbim de tradiţie, ce ar putea zice vechea Anglie? Nu poate fi însă vorba de »tradiţie« în politică, de vreme ce o politică trebue să urmeze toate schimbările de peste hotară. Diplomaţii noştri trebue să fie oameni activi, nu oameni cari să-şi îngrijească bătrâneţele în străinătate. (Aplauze). România nu e creaţiunea diplomaţiei europene, aceasta ideie e greşită şi trebue să dispară. Noi existăm în urma unei munci de 2000 de ani.

Până acum am fost în strânse legături cu Austria; poate că n'ar fi rău să nu pierdem din vedere avantagiile pe cari ni-le oferă azi Rusia. Care e datoria noastră faţă de Bulgaria cea nouă? Să intrăm în strânse legături cu ea. Nu suntem în strânse legături nici cu Serbia, nici cu Turcia cea nouă, fiind-că nu avem voie dela papa din Viena! (ilaritate). Aşa se face politică? Ia să vedem ce face Italia. Deşi face parte din tripla alianţă, nu-şi ascunde simpatiile faţă de Franţa, şi are şi legături cu Rusia. O ţară mică ca a noastră nu poate face o politică cu un singur front, cu toate podurile tăiate.

De ce aceste greşeli? Clasa noastră conducătoare e incapabilă? Domne fereşte, am toată admiraţia pentru bărbaţii noştri politici. Dar partidele noastre n'au bază reală. Sunt nişte camere încălzite, în cari rebegiţii vin să se încălzească (ilaritate). Un partid natural trebue să reprezinte o clasă socială cu tendinţele ei. De pildă, conservatorii noştri de idei pot reprezenta clasa proprietarilor mari. Dar partidul nostru liberal e un conglomerat de reprezentanţi ai diferitelor clase şi aspiraţii. Ne trebue partide naţionale, cari să aibă mai multă tărie. Dacă noi n'am fi decât naţionalişti, şi tot avem dreptul de a trăi.

Dep. **Iulian Vrăbiescu** zice că vrea să vorbească cu toată libertatea de gândire făcând abstracţie de calitatea sa de membru al partidului naţional-liberal.

Oamenii politici ar face mai bine să pună mai pe sus de interesele de partid interesele ţării. Aminteşte condiţiunile grele în cari partidul liberal a primit răspunderea guvernului şi vorbeşte despre legea învoielilor agricole, care, deşi foarte bună, n'a dat rezultatele aşteptate. Zece că admite intervenţionismul statului când e vorba să se remedieze un rău general. Cere modificarea legei învoielilor agricole în senzul ca maximul şi minimul să fie înscris în lege. Trecând la politica exterioară a ţării zice că România n'are nimic de zis faţă cu evenimentul proclamării constituţiei turceşti şi a proclamării independenţei bulgare, dar trebue să protesteze înpotriva anexării Bosniei şi Herţegovinei prin care s'a sfăşiat tractatul de Berl n, apoi continuă cam aşa:

Austria s'a purtat întotdeauna în mod nedemn faţă de România Deşi aveam convenţii comerciale cu Austria, ni-se închideau graniţele dacă interesul Ungariei o cerea. (Aplause) Austria nu ne-a fost prietină nici odată, ci duşmană. Acum de curând, Austria n-a făgăduit Serbiei intrarea în comisiunea europeană a Dunărei, fără măcar să ne întrebe, ca şi cum am fi o ţară cucerită? Dar mai e cestia fortificaţiilor pe Dunăre. Trebue oare să mai respectăm tratatul din Berlin, sfăşiat de Austria? Cred că guvernul va lua măsuri pentru fortificarea malurilor Dunărei.

Aici vorbitorul spre a documenta cu cât dispreţ sunt tractaţi bărbaţii de frunte din România în Ungaria aminteşte păţania ministrului Anton Carp la poliţia din Braşov, care a fost tractat aici in mod arogant de un funcţionar.

D-l **Vrăbiescu** continuând zice: Trebue să încetăm odată cu politica de slugărnicie şi laşitate care va duce ţara la peire (Aplauze). De câte ori ne-am ridicat glasul cu energie, am câştigat. Se declară în fine partizan al sufragiului universal.

Şedinţa se suspendă iar după redeschidere ia cuvântul ministrul de externe D-l **Ionel I. C. Brătianu**: Protestez împotriva unei expresiuni inadmisibile rostite aici, ni-se revoltă şi simţul de dreptate şi cel de demnitate. (Aplauze.)

Atunci când ne glorifică românismul faptul de a se caracteriza politica externă a regatului Român, — cea mai de căpetenie expresiune a românismului, — aşa cum s'a făcut, este cel puţin o inconştienţă. Incă odată protestez. (Aplauze prelungite.)

O conferinţă despre junii turci şi constituţia turcească.

Cunoscutul orientalist şi profesor universitar Vambery, ale cărui legături cu casa regală engleză şi cu Sultanul, cari datează de 35 de ani, sunt destul de cunoscute, a ţinut Vineri seara în Budapesta o conferinţă asupra junilor turci şi constituţiei turceşti. La această conferinţă au azistat şi doi delegaţi ai ministerului de externe precum şi mai mulţi ziarişti.

După ce face istoricul stărei culturale a Turciei până la Abdul Aziz şi a dificultăţilor întâmpinate de curentul liberal şi civilizator care venea din apus, Vambery aminteşte de proiectul de constituţie pe care el, împreună cu Mihdat Paşa, l'a elaborat după însărcinarea lui Abdul Azis. Proiectul acesta a fost primit de Sultan, dar fu suprimat în urmă de Abdul Hamid care, imediat după urcarea sa pe tron a înăbuşit orice sâmbure al ideilor de libertate. Cuvântul de libertate fu suprimat până şi din dicţionare. Intre acestea s'a fondat la Paris şi Londra comitetul juneturc în scopul de a combate vechiul spirit şi a încredinţa puterea altui regim, devotat poporului.

Vambery care a trăit şi la curtea lui Abdul Hamid, spune că, odată cetind acestuia o poezie persană în care se pomenea de cuvântul de libertate, Sultanul i-a zis zimbind amar: »Ştiu ce scop are această aluzie. Eu iubesc şi respect libertatea, dar o consider ca o plantă, care se poate sădi numai pe un pământ roditor, nu la noi, unde pământul e uscat«.

Vambery spune apoi că o conferenţă a junilor turci, la Paris, a decis acum 2 ani să nu agite numai ideea de libertate, dar să răspândească în acelaşi timp şi instrucţia în populaţiunea turcă. Junii turci au trecut dela vorbe la fapte, luminând nu numai poporul ci şi armata, unde spiritul de revoltă câştigă curând mult teren.

Când Sultanul, nesigur de trupele din Constantinopol, a adus trupe albaneze pentru a reprima revolta celor dintâiu, acestea au refuzat, deoarece şi ele erau însufleţite de idei de libertate. Cu toţi spionii băgaţi apoi de Sultan prin toate regimentele, mişcarea pentru libertate, perfect organizată, n'a mai putut fi reprimată, şi astfel s'a reuşit a se restabili constituţia fără vărsare de sânge.

De pe valea Someşului.

Câţcău, la 11/XII n. 1908.

Răspunzând la preţuitul »Apel« al d-lui I. Dariu de datul 26 Oct. a. c. apărut în »Gazeta Transilvaniei« n-rul 259—1908 cu plăcere am onoare a vă împărtăşi, cumcă:

In comuna noastră deja de trei săptămâni s'a început cursul cu analfabeţii, la care s'au înscris peste 20 de ascultători. Spre a vă convinge mai mult despre aceasta, las să urmeze numele acelora precum: Demetriu Moldovan, Gavril Baneas, Nicolau Vaida, Demetriu Duma a Alexi, Petru Şuorăşan, Ioan Căprar a Petri Ilie Duma, Petru Mânzat, Gregoriu Moldovan, Ioan Hoza l. Teodor, Vasiliu Mureşan Gavril Burcutean etc.

Cu aceşti analfabeţi până acuma am percurs mai multe litere şi sperez, că în decurs de 2—3 luni vor şti ceti cu toţii ori în ce carte sau foaie românească, ba chiar şi ungurească — fiindcă le propun după cum au dorit dânşii, adecă în două limbi —, ca astfel cu atât mai tare să se poată mântui de urâtul atribut de »analfabeţi«.

Ca manuale la propunere folosesc cu bun succes Abcd-rul lui V. Petri şi Legendarul lui V. Groó, iar ca recvizite de scris deocamdată am dat în mâna discipulilor câte-o tecă caligrafică şi ceruză. Mai târziu însă când vom ajunge la literile cele mari, mă voiu îngriji ca să fie provăzuţi cu peană şi cu cerneală şi în urmă dupa ce vom fi percurs tot alfabetul îi voiu deprinde a scrie şi în dictando.

Iată deci, că şi Someşenii încă fac ceva in meritul celor neştiutori de scrisoare şi carte.

Ba dacă vom lua în considerare, că atari cursuri de analfabeţi pe la noi se ţin nu numai în Câţcău, ci mai în toate comunele mai mari. (Bogata-Română, Chineşti, Lozna-mare, Strâmbul etc.) putem afirma, că pe aici totuşi stăm destul de bine. Suntem curioşi însă a şti, ce fac în alte ţinuturi ale patriei noastre, precum: în Bănat, ţara Oltului, pe Mureş, în Chioar ţara Oaşului, Marmaţia?.... Aştept răspuns!

Iuliu L. Danciu.
învăţător.

STIRILE ZILEI.

— 9 Decemvrie v.

A cincia conferenţă publică se va ţinea Duminecă 14/27 l. c. în sala gimnaziului român. D-l profesor *Dr. Alexandru Bogdan* va vorbi despre: »Literatura şi problemele ei literare«. Inceputul la 6 ore seara.

Noi advocaţi români. Din Târgul-Mureşului ni-se scrie că d-nii Dr. *Neamţu*, Dr. Victor *Pop*, Dr. Vasile *Selagean* şi Dr. Ioan *Prodan*, au făcut cu succes censura de advocat. Felicitările noastre!

Epidemia tifusului în Sibiiu. Cetim în »Sieb. D. Tageblatt« următoarele: Numărul bolnavilor de tifus a fost Sâmbătă de 364. De atunci şi până eri (Luni) s'au mai îmbolnăvit 14 persoane. 3 s'au însănătoşat. Prin urmare erau bolnavi cu ziua de eri 375 persoane. Numărul soldaţilor bolnavi a fost cu ziua de eri de 96.

Din suferinţele lui badea Cârţan. După un restimp mai îndelungat ne-a vizitat eri din nou badea Cârţan, neastâmpăratul cioban român din Cârţişoara, pentru a ne aduce la cunoştinţă câteva din păţăniile sale mai recente. De când cu confiscarea şi arderea sutelor de cărţi şi reviste, pe cari le-a strâns cu chiu cu vai în călătoriile sale prin România şi străinătate, badea Cârţan se bucură de o deosebită atenţiune din partea finanţilor şi gendarmilor maghiari. Astfel mai acum trei luni a fost luat pe sus de pe drum de o patrulă de finanţi, cari l'au dus la Bran spre a fi vizitat şi supus unui interogator. Finanţii găsiseră adecă în desagii lui Cârţan o bucăţică de halva, vreo 10 masline, un dărab de pâne şi câţiva gologani. După ce i-s'a confiscat »marfa de contrabandă« i-s'a dat drumul. La vreo lună l'au înhăţat din nou câţiva gendarmi şi l'au dus la Zărneşti. Aici a fost ţinut timp de 3 zile legat în fere. Din Zărneşti a fost escortat la Braşov. Aici îi s'a dat din nou drumul, deoarece judele de instrucţie nu l'a găsit vinovat de nici un delict. Alaltăeri l'au înhăţat din nou gendarmii în Codlea şi l'au escortat la Braşov. Adus în faţa judelui de instrucţie, badea Cârţan, revoltat de-atâtea şicane, a cerut ca, dacă e de fapt vinovat, să fie pedepsit, dacă însă şi de astădată a fost arestat pe nedrept, să fie pedepsit gendarmul... Gendarmul n'a fost pedepsit, dar nici badea Cârţan şi astfel îi s'a dat din nou drumul, pentruca mâne sau poimâne să-l vedem din nou adus în faţa judelui de instrucţie. Nu dejaba trăim doar în era libertăţii maghiare!

Dela oficiul de dare al oraşului primim spre publicare următorul comunicat: Prin aceasta se aduce la cunoştinţă generală, că listele sumelor de dare, cari servesc de basă la măsurarea taxelor de *comasaţiune la Poiana* sunt expuse la oficiul de dare al oraşului timp de 24 oare adecă în ziua de 23 şi 24 Decemvrie 1908 dela 8—12 oare înainte de amiazi şi dela 3—5 oare după amiazi spre examinare obştească.

Apel. In preajma Anului nou ne permitem a adresa un călduros apel către toţi iubitorii culturei poporului român să binevoiască a-şi răscumpăra cât mai mulţi *felicitările de Anul-nou* în folosul *muzeului Asociaţiunei.* Mijloacele materiale de cari dispune muzeul sunt aşa de restrânse încât înzestrarea lui înaintează foarte încet. Şi aceasta e o mare pierdere pentru noi, căci preţioasele obiecte de însemnătate etnografică, cari sunt o comoară a trecutului nostru şi tot atâtea mărturii ale unei vieţi culturale caracteristice, dispar neîncetat sau sunt adunate cu sârguinţă de străinii, cari dispun de mai multe mijloace materiale şi cari ştiu aprecia deosebita lor importanţă. E timpul suprem să ne îngrijim ca măcar o parte dintre aceste comori poporale să le adăpostim în muzeul primei noastre instituţiuni culturale. Facem deci un apel călduros către toţi cărturarii români să contribue cu răscumpărarea felicitărilor de Anul-nou la înzestrarea muzeului nostru naţional. Numele donatorilor se vor publica în ziare şi în revista »Asociaţiunii«. *Şibiiu* 20 Dec. 1908. — *I. St. Şuluţu* president, *Oct. C. Tăslăuanu* secretar.

Petrecere în Reghin. Tinerimea română din Reghin aranjază Duminecă în 10 Ianuarie st. n. 1909 o petrecere în sala cea mare a »hotelului orăşenesc«. Venitul curat este destinat »Fondului pentru ajutorarea şcolarilor săraci«.

Dela magistratul oraşului primim spre publicare următoarele: In senzul § 3 alinea 1 a instrucţiunei la art. de lege XX, din 1873 se provoacă toţi proprietarii de cai de pe teritoriul oraşului Braşov, dimpreună cu Stupinele, fabrica de zahăr, Timişul de sus şi de jos, Dârste, Nou şi Predeal, de a-şi anunţa caii (asinii, catârii) în localul pentru conscrierea militară, strada Porţii 63, etajul prim, în timpul dela 20—31 Ianuarie 1909. In scopul acesta proprietarii de cai sunt îndatoraţi de a lua din amintitul local în primire biletele de anunţare. Intrelăsarea se va pedepsi conform amintitului § cu o pedeapsă până la 20 coroane. Dela anunţare sunt eliberaţi: a) caii Majestăţii Sale şi ai membrilor Inaltei curţi; b) caii hergheliei de stat c) caii administraţiunei militare şi caii oficerilor meniţi pentru împlinirea serviciului; d) caii eliberaţi pe temeiul contractelor încheiate pe baza dreptului ginţilor.

Reorganizarea armatei turceşti. Ministerele de războiu şi cel de marină al Turciei desfăşoară o vie activitate pentru reorganizare. Unul din miniştrii a comunicat unui redactor dela »Yeni-Gazetta« că sunt gata pregătite următoarele proiecte de legi cari vor trebui să fie supuse aprobării Camerei: 1) Crearea unei miliţii naţionale 2) modificarea legii de recrutare

și aplicarea ei la Mahometani 3) reforma legii de pensiuni 4) regularea soldelor 5) avansarea și limita de vârstă 6) reforma școalei de stat major 7) serviciul la trupă al ofițerilor de stat major 8) reducerea serviciului obligator de linie la Yemen, Hedjas și în alte teritorii depărtate 9) mobilizarea anuală a redifilor și rezerviștilor pentru exerciții 10) exercițiile de tir și manevrele anuale 11) chemarea ofițerilor necesari cari servesc în Germania 12) creditul bugetar anual pentru toate reformele.

Impreunarea liniei ferate grecești cu cele turcești. Din Constantinopol se anunță că marele vizir a terminat proiectul de lege relativ la împreunarea liniilor ferate turcești cu cele grecești. Proiectul va fi prezentat zilele acestea parlamentului turcesc.

NECROLOG. Dr. Vasile Preda advocat ca soț, Reveica Chirtop născ. Andreica ca mătușă, Zoița Andreica ca fiică adoptivă în numele lor, al număroșilor veri și alți consângeni cu inima frântă de durere aduc la cunoștință, că preaiubita și etern neuitata lor soție resp. nepoată, mamă adoptivă și verișoară Sabina Preda născ. Andreica, membră pe viață a »Asociațiunei« pentru literatura română și cultura poporului român, a reuniunilor femeiler române din Sibiiu, Abrud, Abrudsat și jur, după lungi și grele suferințe a răposat în 18 Decemvrie a. c. la 4 oare dimineața în al 42-lea an al etății și 23-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești se vor transporta la Câmpeni și Luni în 21 Decemvrie a. c. la 2 oare p. m. se vor înmormânta în cimiterul de acolo. Dormi în pace suflet blând și nobil!

Reuniunea de muzică din Sibiiu.

Din raportul general al comitetului reuniunei de muzica din Sibiiu, asupra gestiunii anului 1907—8, ce ni s'a trimis, reproducem următoarea parte:

Un nou an de activitate s'a împlinit în viața reuniunii noastre, anume al *treizecelea*. După o muncă neobosită, împreunată adeseori cu cele mai strălucite succese, cu drept cuvânt ne-am putea aștepta ca »*Reuniunea română de muzică din Sibiiu*«, ajunsă în vârsta celei mai viguroase bărbății, să fie o instituțiune trecută de mult peste greutățile începutului, și astfel cu pași siguri și hotărîți să-și continue *fără deosebite greutăți* calea spre ținta aleasă, cultivând în măsură tot mai mare în acest centru de viață și cultură românească și muzica atât de plină de farmec a poporului nostru.

Cu toate acestea noi, cei dela conducerea acestei instituțiuni, cari cunoaștem greutățile, cu cari s'au aranjat producțiunile și din anul expirat ale reuniunii noastre și cari în anumite momente în cursul pregătirilor îți par adeseori neînvingibile — trebue să afirmăm, că nici pe departe nu dispunem de acele puteri, cari să asigure Reuniunii un mers ușor și fără năcazuri.

Cauza acestei situațiuni grele este a se căuta nu în lipsa de sprijin material al publicului român din Sibiiu, căci acela ni se oferе în măsură suficientă pentru de a putea trăi (ș'apoi nici nu urmărim scopuri de a aduna mijloace bănești mai mari), ci în lipsă de *membrii activi* deplin cualificați pentru producțiuni mai alese.

Poporațiunea română din Sibiiu-cetate și îndeosebi clasa cultă, din care avem a ne recruta puterile muzicale, este de tot mică, așa încât nu este în stare a ne da un număr de-ajuns de cântăreți buni; iară de altă parte și membrii activi, cari și-au oferit un șir de ani serviciile lor acestei reuniuni, se retrag înainte de vreme, când școala muzicală — ce și-au însușit'o — ar putea să fie încă de mare folos. La ivirea intâiului păr cărunt, cei mai mulți se retrag în »liniștea binemeritată«.

Putem deci constata, și aici, ca și pe multe alte terene ale vieții noastre publice, că *ne lipsește acea stăruință statornică, care se cere la realizarea ori căror succese mai solide*. Ne plictisim de grabă, căci ne lipsește simțul mai adânc către datorințele obștești. Crescuți în școli, cari nu se ocupă de trebuințele noastre culturale, mulți n'avem nici priceperea acelor trebuințe și deci nici nu simțim în sufletul nostru îndemnul de a sta fiecarele la locul său până numai poate și de a nu preferi prea de timpuriu o viață comoadă, potrivită numai bătrânețelor mai înaintate.

Alții iarăși își văd exclusiv de ocupațiunile automatice ale slujbei lor; rămân indiferenți dela începutul întrării lor în viața practică față de orice acțiune socială, ori apoi se îndestulesc cu distracții ușoare și de nici un folos obștesc.

Intre asemenea împrejurări existența Reuniunii noastre ar fi aproape imposibilă, dacă *„Seminarul Andreian“* și diferitele școale de fete atât proprii cât și streine nu ne-ar oferi une-ori chiar un bogat număr de *membrii activi.*

Fiind însă aceste forțe tinere și nouă, se cere an de an îndoită muncă pentru a realiza prestațiuni mai succese. Cu drept cuvânt trebue de multe-ori cu durere de inimă să susținem, că Reuniunea noastră îndeplinește un fel de muncă de Sisiphus. In curs de câțiva ani muncește cu mari încordări; puterile tinere progresează mereu, vocile se deschid tot mai frumos, se catifelează, se cultivă, încât ajungi la înălțimi neașteptate. Dacă aceste forțe ar sta împreună un șir mai lung de ani, ai progresa în mod uimitor. Așa însă, tocmai când le-ai putea lua mai bine folosul, cei mai mulți membrii activi se despart de Sibiiu spre a-și împlini chemarea, pentru care în institutele de aci s'au pregătit.

Am scos de astădată la iveală aceste momente nu doară pentru a justifica o activitate mai puțin rodnică și împreunată cu succese mai mici în cursul anului 1907/8. Din contră trebue să constatăm, că producțiunile noastre din acest timp au fost și ca cor și ca succes artistic prea mulțămitoare, cu toate că am dispus mai mult de elemente tinere și începătoare în ale muzicei. Am voit numai să tragem concluziunea, că deoparte ce rezultate frumoase n'am putea ajunge, dacă și noi am dispune de o poporațiune cultă, de câteva zeci de mii suflete, care să ne ofere sprijinul său și moral și material? iară de altă parte cei dela conducere n'ar trebui an de an să-și încoarde toate puterile pentru de a putea înjghebà un număr suficient de membri activi, cari să asigure activitatea Reuniunii pe un nou period de un an.

Spre a ușura încâtva sarcina celor ce vor urma după noi, folosim și acest prilegiu de a apela la toți iubitorii culturii și ai muzicei românești, ca să nu detragă sprijinul lor acestei instituțiuni, care atâtea zile bune, zile sărbătorești și de rară însuflețire a cauzat publicului românesc, care a avut ocazie a azista la producțiunile sale.

Toți cei ce simțesc românește și au glas, să se înroleze în șirul membrilor activi, ca să-i asigure un mers cât mai avântat, iară la înrolare în legăturile reuniunii, fiecare îndeosebi și toți împreună trebue să aibă convingerea, că în viața obștească nu poate nimenea avea pretențiunea de a-și validita excluziv și cu orice preț numai propriele sale vederi, ci calea — pe care va avea să înainteze și să lucre — i-se va indica de rezultantă împreună sfătuirii tuturor elementelor ei constitutive, cari cu paciință și împrumutată bunăvoință trebue să-și spună părerile, și să cedeze unul altuia, conduși numai de dorința unui succes cât mai desăvârșit.

Ceva despre boicot.

Mișcarea de boicotaj în Turcia ia proporții tot mai considerabile. Acest boicotaj se manifestă în două feliuri.

De o parte el este exersat de particulari, de comercianți, de publicul consumator, care propagă și întreține boicotul mărfurilor de proveniență austriacă și ungară și pe de altă parte de lumea oficială, de funcționari.

Cum este exersat boicotajul?

Foarte simplu.

Sosește un vapor al Lloydului-Austriac. El acostează la chei și procedează la descărcarea mărfurilor destinate pentru Turcia.

Hamalii refuză să facă operațiunea descărcărei, iar dacă nu refuză, se petrece lucrul următor:

Odată mărfurile descărcate, ele vin la vamă. Funcționarii le taxează greșit; dela vamă, vin la serviciul expediției și aci funcționarii cu ceea mai adâncă seninătate, constată că rău au fost taxate, că pachetele conțin alte mărfuri și în consecință ele sunt reexpediate la vamă. Funcționarii vămii le pun la magazinaj și după câteva zile, se aduce la cunoștința destinatorului, că are de luat cutare sau cutare marfă și i-se subliniază proveniența: Austro-Ungaria. Aceasta însemnează:

— Dacă ești patriot, n'ai să îndrăznești să ridici marfa!

Și negustorul nu dă pe la vamă. După alte câteva zile marfa este trimeasă la acela care a trimis-o, în cazul cel mai bun, sub pretextul că destinatorul e necunoscut, ori nu se mai aduce la cunoștință și marfa zace în magazie.

*

In Irlanda, pe la începutul secolului al 19-lea, în orașul Dublin exista un comerciant englez Iohn Boycott, care mărise prețurile articolelor din magazinul său într'un mod exorbitant.

Populațiunea irlandeză a orașului se revoltase.

Autoritățile răspunseră:

— Așa, vrea d. Boycot să poseadă articole scumpe...

— Dar articolele aceste ne sunt necesare nouă și deci caută să ne lovească economicește...

— Loviți-l și d-vs...

— Cum?

— In acest oraș mai e un alt magazin, care conține aceleași articole ca și ale d-lui Iohn Boycott, și proprietarul acestui magazin e un irlandez.

N'aveți decât să cumpărați numai dela compatriotul d-vs. și să-l ocoliți pe cel-d'intâi...

Și Boycott fu... boicotat.

De giaba fură toate protestările acestui necinstit și exploatator negustor, de giaba fură procesele ce intentă, căci autoritățile fură neputincioase să-l poată satisface.

In prăvălia sa nu mai călca nimeni și după o trecere oarecare de timp el fu nevoit să-și închidă magazinul... Astfel se născu boicotajul!

Spicuiri.

Sunt oameni așa de ușori și așa de frivoli, că sunt departe de a avea adevărate scăderi ca și calități trainice.

*

Toată lumea caută să desaprobe în alții aceea ce găsește de desaprobat în sine.

La Rochefoucauld.

*

Judecăm viața într'un chip prea desinterosat, când suntem siliți s'o părăsim.

*

Vârsta poate da dreptul de a guverna rațiunea.

*

Ura celor slabi nu e atât de primejdioasă ca prietinia lor.

*

Limba și spiritul au marginile lor Adevărul e fără sfârșit.

Vauvenargues.

Cărți noi.

In institutul de arte grafice *„Minerva“* au apărut următoarele cărți frumoase:

Ludovic Dauș, „Iluzii“ roman 1.50 coroane.

Ion Bârseanul: „Dor pustiu“. C. 1·50

N. Dunăreanu. „Răsplată“ (nuvele). Prețul cor. 1.50.

I. L. Caragiale. „Momente, Schițe, Amintiri“. Prețul cor. 2.—.

Adina Gr. Olănescu. „Cugetări“. Prețul cor. 1 50.

Guy de Maupassant. „O viață“ (umilul adevăr) traducere de *Em. Gârleanu.* Prețul cor. 2·—.

Cor. Moldovan. „Cântarea cântărilor“. Prețul cor. 1·—.

Caton Theodorian: „Sângele Solovenilor“. Cor. 1·50.

C. Sandu-Aldea: „Sfaturile unui plugar luminat“, cărticica I-a. 50 bani.

Al. Cazaban: „Chipuri și suflete“. Cor. 1 50.

Maria Baiulescu. „Extaz“ (poezii) Prețul cor. 1.50.

M. Sadoveanu. „Dureri înăbușite“ ediția II. Prețul cor. 2·—.

M. Eminescu: „Poezii postume“, ediție nouă. Cor. 1 50.

Se pot procura și prin librăria „Gazetei Transilvaniei“ în Brașov și a se adauge la fiecare porto 10 bani.

Cărți nouă sosite la »Librăria Gazetei«:

Din colecțiunea C. Sfetea au sosit 4 numeri.

No. 1 Alexandri »Despot-Vodă« 1 cor. 10 porto.

No. 2 Mihail Eminescu »Proza« 1 cor. 10 porto.

No. 3 C. Negruzzi »Poezii și Teatru« 1 cor. 10 porto.

No 4 Ioan Sandulescu »Poezia lirică« 2 cor. 10 porto.

Glume.

— Dragă amice, te felicit pentru ultima ta nuvelă... Am citit-o de două-ori...

— Iți mulțumesc pentru compliment, dragă amice... Ești un camerad excelent..

— Da, am cetit'o de două-ori și... tot n'am putut s'o înțeleg!

*

Serată burgheză.

Stăpânul casei încet către soția sa:

— Am o grozavă durere de cap. Vezi de fă-le vânt invitaților cât mai repede.

— Eu nu pot totuși să-i dau pe ușă afară!

— Bine, dar ai putea să cânți ceva la pian.

Bibliografie.

— »**Ciprian Porumbescu**, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu *Branisce.* Broșură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Prețul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 22 Decemvrie. Casa magnaților au țiuut eri o ședință ocupându-se cu proiectele de legi, votate de dietă. La desbaterea budgetului s'a iscat o desbatere mai lungă. In fine casa magnaților a primit fără schimbare toate proiectele.

Astăzi se întrunește dieta într'o scurtă ședință pentru a lua la cunoștință votul casei magnaților.

Viena, 22 Decemvrie. In ședința de eri a consiliului băncii austro-ungare s'a decis să se ceară dela ambele camere, austriacă și ungară, prelungirea privilegiului.

Berlin, 22 Decemvrie. „Vossische Zeitung primește din Constantinople știrea, că tratările între Austro-Ungaria și Turcia progresează în măsură mare. Ambasadorul Pallavicini a comunicat Porții, că monarchia nu poate lua asupra ei o parte a datoriei statului turcesc, dar e gata a da Turciei o despăgubire coraspunzătoare în bani.

București, 22 Dec. Intre membrii senatului imperiului otoman, numiți de Sultan, se află și d-l Nicolae *Bațaria* profesor și inspector școlar în Macedonia. Din acest prilej studenții macedo-români de-aici iau adresat o telegramă de felicitare foarte călduroasă.

Diverse.

Proprietățile »radium«-ului. Sir William Ramsay, celebrul fizician englez, dă în revista »Nature« explicațiuni asupra experiențelor ce le-a făcut asupra radiumului. Din aceste experiențe reiese, că activitatea acestui minunat element nu poate să dureze decât un timp limitat. S'a crezut până acuma că emanațiunile de radium vor dura până la infinit, până ce acesta s'a descompus complet și s'a transformat în helium. Se credea, că această activitate ar ține chiar aproape 2000 de ani.

Unul din efectele emanațiunilor radium-ului este acela de a descompune apa în oxigen și hidrogen. Or, experiențele lui Sir William Ramsay, dovedesc că activitatea acestui minunat corp nu ține decât un an. Dar dacă și celelalte manifestațiuni de radio-activitate au o tendință analoagă să dispară cu timpul?

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

„Călindarul Plugarului“.

A apărut în editura tipografiei A. Mureșianu din Brașov **„Călindarul Plugarului“ pe 1909.**

Cu apariţiunea lui pe 1909 **„Călindarul Plugarului“** intră în al 17-lea an al existenţei sale.

Convins fiind că cetitorii acestui călindar îi vor face și de rândul acesta o bună și caldă primire, invităm pe toţi, dela ţăran până la fruntașii dela oraș, cu frăţească dragoste să-l cumpere, să-l citească și să-l răspândească, ca pe un călindar de care nimănuia până acuma încă nu i-a părut rău că a dat pentru el puţinii bani ce costă.

In partea întâia a **„Călindarului Plugarului“**, aducem datele calendaristice în toată estensiunea, după cari urmează îndrumările necesare, privitoare la postă, telegraf, la taxele pentru timbre, competinţe etc. Urmează apoi tabela târgurilor din Ardeal, Bănat și ţara ungurească după datele oficiale ale ministerului ung. de comerciu. Târgurile sunt indicate atât după alfabet, cât și după lunile anului.

Partea economică conţine următoarele: Așternutul vielor. Ingrășatul vitelor. (I. Georgescu). Să ţinem o rânduială anumită la nutrirea vitelor. (A. Nistor). O prelegere poporală despre alegerea și pregătirea semințelor, de A. Boldor. Animale folositoare și stricătoare plugăritului și grădinăritului, (I. Georgescu). Economia și seceta, (I. Georgescu). Poveţe.

Partea literară are următoarele articole: Baronul lui Toma Vulture, (de I. Rodina). Florile dalbe, (colindă, de V. Alexandri). Sărbători vesele, (de Th. Popovici-Griviţa). Jubileul „Gazetei Transilvaniei“. Poesii poporale. (Constantin Manu. învăţ.). Anecdote și glume: Pân' mi-a eșit părul prin căciulă.... Dada toşi a murit.... De-ahala... Luaţi-l dacă-i al vostru... Ce a zis David?... Mai mare decât mine nimeni nu-i pe lume. E butrin seracul. Năduful cel mare și răzbunarea femeei. Mătușa dela stână. Multe și de toate. Sfaturi de ale bucătăriei pentru femeile econoame.

Printre articolele de mai sus sunt mai multe ilustraţiuni representând pe neuitaţii Metropoliţi Iosif Sterca Șuluţiu și Andreiu br de Șaguna, pe Simeon Bărnuţiu și Avram Iancu. „Gazeta de Transilvania“ (apărută în anul 1838) și pe directorii ei dela înfiinţarea ei până în ziua de azi etc.

Călindarul Plugarului costă **40 bani (fileri)** esemplarul plus porto postal de 10 bani.

Cărţi noi

Din »Biblioteca românească enciclopedică Socec« a apărut:

No. 1. Em. Gârleanu 1877 Schiţe din războiu 30 bani.

No. 2. Al. Odobescu »Poeziile Văcăreștilor“ 30 bani.

No. 3. Alarcon »Morăriţa“ trad. de N. Basilescu 30 bani.

No. 4. Ion Dragoslav „Facerea Lumii“ 30 bani.

No. 5. Corneliu Moldovan »Poezii« 30 bani.

No. 6. »Antigona lui Sofocle« trad. de Mihail Dragomirescu 30 bani.

No. 7. Halima „O mie și una de nopţi“ 30 bani.

No. 8. Cehov »Nuvele alese« trad din rusește de Dunăreanu, 30 bani.

No. 9—10. »Povestirile lui Mihail Eminescu cu studii literare de M. Dragomirescu 55 bani.

No. 11—12. Alphonse Daudet »Nevestele artiștilor« trad. de Em. Gârleanu 55 bani.

No. 13 François Copée „Pentru Sceptru“ tradusă de D. Nanu și G Orleanu 30 bani.

No. 14. „Teatru școlar pentru băeţi“ ocal din fran. de D-na Eufrosina I Adam 30 bani.

Din *»Biblioteca Minervei«* (cea nouă), au apărut pana acuma (preţul unui număr 30 bani) 9 numeri ș. a.:

Nr. **1**: cuprinde „Duduia Margareta“ de Sadoveanu.

Nr. **2**: „Guvernatorul“ de Sandu-Aldea.

Nr. **3**: „Nuvele“ de Andreiew, trad. de Sandu-Aldea.

Nr. **4**: „Carmen“, povestire de Prosper Mérimée, trad. de R. Baltag.

Nr. **5**: „Proza Literară“ de Eminescu.

Nr. **6**: „Poezii Postume“ de Robeanu cu o prefaţă de Iorga.

Nr. **7**: „Scrisori din moara mea“, după Daudet, de Pandelea.

Nr. **8**: »Istoria vieţei mele“ de Vârnav.

Nr. **9**: „Spiru Călin“, de Slavici.

Banca Naţională a României.

Situaţiune sumară.

1907 1 Decembre	Activ:	1908 22 Novembre	1908 29 Novembre
137.497,190	97727190 Reser. metal. aur 91612497 39770000 „ Trate aur 37300000	129.387,492	128.912,497
733,791	Argint și diverse monede	495,123	523.916
89.975,287	Portofoliu Român și străin. . . .	85.353,770	83.105,100
14.847,400	*Impr. contra efec. publice 16152400	34 015,190	33 792,080
17.852,599	„ „ „ în cont-corent 17639680		
11.999,861	Fonduri publice	11.999.914	11.999,914
15 717,546	Efectele fondului de reservă . . .	15.372,463	15.372,463
3 248,621	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	3 196,121	3.196,121
5.928 044	Imobile	5.970.381	5 970,123
640 749	Mobilier și Mașini de Imprimerie .	701 840	701.886
797.676	Cheltueli de Administraţiune . . .	776.584	787,609
104 554 654	Depozite libere	100.555 584	100.992,034
6.535,589	Conturi curente	5 853 285	4.569,866
27 267 559	Conturi de valori	27.194 214	30.168 688
437 596,566		420.871,961	420.092,297
	Pasiv:		
12.000 000	Capital	12.000,000	12.000,000
23 329 895	Fond de rezervă	25 202.197	25.202,197
3 534,606	Fondul amortis. imob. și material .	3.794,654	3.794,654
289.996 400	Bilete de Bancă în circulaţiune . .	275.388 860	274.076,070
2 077,070	Profituri și pierderi	2.190,642	2.190,642
1.103 941	Dobânzi și beneficii diverse . . .	1.740,024	1.836 700
104 554 654	Depozite de retras	100.555 584	100 992,034
437 596 566	Scomptul 5% * Dobânda 5½%	420.871 961	420.092,297

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à 10 fileri se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudolf și la Eremias Nepoţii.